Älä kopsaa -

Plagioinnin tunnistaminen Helsingin yliopistossa

Pauliina Kupila & Laura Karppinen
Helsingin yliopisto

Aikataulu

9.15-9.35	**Tervetuloa –** **Plagioinnin tunnistaminen ja järjestelmän käyttöönotto Helsingin yliopistossa**
9.35-10.15	Opiskelijoiden oikeusturva ja tasapuolinen kohtelu Miten toimia vilppi- ja plagiointitapauksissa? Oikeudellinen näkökulma
10.15-10.30	Tauko
10.30-11.45	Miten plagioinnintunnistusjärjestelmä Urkund toimii? – käyttöönottokoulutus
11.45-12.00	Loppuyhteenveto Miten käytän Urkundia opetuksessani

Kahden vuoden matka käyttöönottoon

- kyselyjä tiedekunnilta ja opettajilta jo vuosia, työlistalle syksyllä 2010
- pilotti helmikuu-joulukuu 2011
  - haluttiin testata kahden eri järjestelmän käytettävyyttä ja soveltuvuutta yliopistoon sekä toimintaan liittyviä prosesseja
  - ei suorahankintaa, mutta jos hankinta, niin **keskitettynä**
  - pilotin aikana muodostui käsitys hankinnan tarpeellisuudesta
- pilotti kaksivaiheinen, jossa jälkimmäisessä osassa tehtiin järjestelmään Moodle-integrointi
- opettajia mukana 34, opiskelijoita yli 700
- pilottikäytön yhteydessä tehtiin pienimuotoista tutkimusta
- kilpailutus helmi-maaliskuussa 2012, hankintapäätös huhtikuu 2012
- lisätietoja http://blogs.helsinki.fi/plagiaattipilotti/

Järjestelmän käyttöönotto HY:ssä 2012-2013

- **HY valitsi PTJ:ksi Urkundin**
- käyttöönottoon liittyvät integroinnit (Moodle, Shibboleth) syksyn aikana
- **Tavoite**: käytettävissä lukuvuoden 2012-2013 alusta
- Rehtorin päätös järjestelmän käyttösäännöistä valmisteilla
- Käyttäjäkoulutukset:
  - Opettajat, opintohallinto, (opiskelijat)
  - Huomio pedagogiseen käyttöön (tieteellisen kirjoittamisen ohjaus)
- Tukimateriaalina Älä kopsaa –sivusto tulossa kolmikielisenä http://blogs.helsinki.fi/alakopsaa

Plagioinnin indikaattorit
(Kupila & Löfström 2011)

1. Ristiriitaisuudet ja virheet tekstissä
   - Esim. ”liian hyvää tekstiä”, sijamuodot vaihtuvat, väärä ajallinen/paikallinen konteksti
2. Ristiriita tekstin ja opiskelijan muiden suoritusten välillä
   - Esim. puhuttu ja kirjoitettu kieli ei vastaa toisiaan, opintosuoritus ei vastaa aikaisempia
3. Ristiriitaisuudet opiskelijan käytöksessä
   - Esim. tekee työn nopeammin kuin muut, työ tulee ”puuntakaa”
4. Muut ”hälytyskellot”
   - Lähdekirjallisuuden käyttö, mikä ei ole saatavissa omasta yliopistosta, opettajan oma asiantuntemus aihealueen lähteisiin

http://blogs.helsinki.fi/plagiaattipilotti/plagioinnin-indikaattorit/

Mikä on plagiointia?

Ctrl+C
Ctrl+V

TENKn nykyinen ohje vuodelta 2002:

Luvatonta lainaamista (plagiarism) on jonkun toisen julkituoman tutkimussuunnitelman, käsikirjoituksen, artikkelin tai muun tekstin tai sen osan esittäminen omanaan

Uusi ohjeluonnos (lausuntokierroksella sl 2012):

Plagioinnilla (plagiarism) eli luvattomalla lainaamisella tarkoitetaan jonkun toisen julkituoman tutkimussuunnitelman, käsikirjoituksen, artikkelin tai muun tekstin tai sen osan, kuvallisen ilmaisun tai käännöksen esittämistä omana ilman asianmukaisia lähdeviittauksia; lisäksi samojen tulosten julkaiseminen useita kertoja näennäisesti uusina on ns. itseplagiointia

Plagioinnin muotoja

- Toisen työn esittäminen omanaan, siten että alkuperäinen tekijä on antanut tähän luvan
- Toisen työn kopiointi ja esittäminen sellaisenaan tai vain vähän muokattuna omana työnä ilman viittausta alkuperäiseen lähteeseen
- Tekstin sanantarkka toistaminen lähdemerkinnän kanssa, mutta ilman lainausmerkkejä
- Sanasta sanaan käännös ilman asianmukaisia lainaus- ja lähdemerkintöjä
- Omien tekstien toistaminen ilman asianmukaisia lainaus- ja lähdemerkintöjä -> ns. itseplagiointi

Walker, J. (2010). Measuring plagiarism: researching what students do, not what they say they do. *Studies in Higher Education*, 35 (1), 41–59.

Urkund ja opiskelijoiden oikeusturva

Lähtökohtia

- Urkundin käytöstä tulossa yliopistontasoiset ohjeet rehtorin päätöksellä, arviolta lokakuussa; tämän koulutuksen sisältö pohjautuu ohjeluonnokseen ja sen valmisteluun
- Tiedekunnat voivat halutessaan antaa tarkempia ohjeita; yliopiston ohjeessa lähtökohtana, että opettaja päättää järjestelmän käytöstä, mutta tietyissä rajoissa
- Kaikki ylemmän tutkinnon lopputyöt (pro gradut) on tarkoitus tarkastaa järjestelmässä 1.8.2013 alkaen

Opiskelijoiden yhdenvertaisuus

- Arvosteluperusteita on sovellettava opiskelijoiden töihin samalla tavalla samalla opintojaksolla >
  - Joko järjestelmää käytetään systemaattisesti (kaikki työt tarkastetaan) tai
  - Järjestelmää käytetään pistokokeisiin, jotka on kuvattu opetussuunnitelmassa (esim. tietyillä kursseilla tarkastetaan joka viides työ) tai
  - Yksittäisen opiskelijan työ tarkastetaan, kun opettajalla on herännyt järkevä epäilys plagioinnista tai
  - Käytetään pedagogisiin tarkoituksiin, esim. tutkielman ohjauksessa, sen mukaan kuin tällaiseen ohjaukseen on tarvetta
- Ei käytetä ”vain kiinnostuksesta” tai mielivaltaisin perustein (esim. vain opintojakson kv-opiskelijoiden työt tarkastetaan) > tarkoitussidonnaisuus: käytetään arvosteluun, vilppiepäilyn selvittämiseen tai pedagogisiin tarkoituksiin

Opintosuorituksen arvostelu ja Urkund

- Vastuu arvostelusta säilyy opettajalla, joka käyttää Urkund-raporttia apuvälineenä normaalissa arvosteluprosessissa > ei kaavamaisia prosenttirajoja eikä muun arvostelun laiminlyömistä (raportti ei kerro, onko esim. lähdeviitteet merkitty asianmukaisesti, ovatko lähteet edes olemassa jne.)
- Opiskelijalla oikeus saada tieto arvosteluperusteiden soveltamisesta opintosuoritukseensa (oikeusturvajohtosääntö 37 §) > sisältää oikeuden samassa yhteydessä tutustua Urkund-raporttiin (tutkielman tarkastamisen yhteydessä viimeistään siinä yhteydessä, kun hänelle ilmoitetaan arvosanaehdotuksesta)

Tarvitaanko käyttöön opiskelijan suostumus?

- Opiskelijalla on tekijänoikeus työhönsä ja siten laissa säädetyin rajoituksin yksinomainen oikeus määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin
- Yliopisto kuitenkin pakosta puuttuu tekijänoikeuksiin, kun opiskelijan työ arvostellaan (esim. opiskelijan on luovutettava säädetty kappalemäärä tutkielmaansa, jos hän haluaa sen arvosteltavaksi; seminaariesitelmä on saatava kaikkien seminaarin osallistujien saataville) > opiskelijan katsotaan antavan suostumuksensa arvosteluun tarvittaviin toimenpiteisiin, kun hän jättää työnsä arvosteltavaksi

Tarvitaanko käyttöön opiskelijan suostumus? II

- Opiskelijan on oltava tietoinen järjestelmän käytöstä, koska opiskelijan ei voi katsoa antaneen suostumustaan sellaiseen, mistä hän ei tiedä > ilmoitus joko yleisestä käytöstä viimeistään kurssin alussa tai suoraan opiskelijalle, jos yksittäinen työ tarkastetaan heränneen plagiointiepäilyn takia
- Työn tallentamiseen Urkund-tietokantaan ja käyttämiseen lähdetekstivertailuun tarvitaan opiskelijan suostumus, koska kyseessä ei ole arvostelun tai ohjauksen takia välttämätön toimenpide

Kuka voi käyttää Urkundia?

- Järjestelmän käyttöoikeudet annetaan niille, jotka ovat yliopistoon palvelussuhteessa ja tarvitsevat järjestelmää työssään
- Lähtökohtana, että opettaja itse käyttää, mutta jos asiasta sovitaan ja se kuuluu työntekijän tehtäviin, käyttö voidaan antaa esim. hallintotyöntekijälle
- Ulkopuoliselle (esim. ulkopuolinen tutkielman tarkastaja) voidaan tarvittaessa lisätä käyttöoikeudet tai välittää hänelle raportti yliopistolta

HY:n ohje menettelystä opiskelijoiden vilppi- ja plagiointitapauksissa

- Rehtorin ohje menettelystä opiskelijoiden vilppi- ja plagiointitapauksissa, rehtorin päätös 172/2011 + liitteet
- Saatavissa Almassa https://alma.helsinki.fi/doclink/227539 (ruotsiksi sama linkki mutta vaihda kieli, englanniksi https://alma.helsinki.fi/doclink/227539)
- Liitteinä ns. mallilomakkeet, joita ei ole pakko käyttää mutta jotka on tarkoitettu helpottamaan menettelyä ja varmistamaan, että kaikki tarpeellinen tulee otetuksi huomioon
- Ohje tarkoitettu erityisesti laitosjohtajille, oppiaineen vastuuhenkilöille, hallintohenkilökunnalle; ”riviopettajille” Almassa pikaohje (tiivistelmä)
- Ohjetta sovelletaan opintoihin, mutta tutkimusvilppi selvitetään TENKin ohjeen mukaisesti (http://www.tenk.fi/hyva_tieteellinen_kaytanto/menettely.html) >jatko-opinnoissa raja kulkee lisensiaatintyön/väitöskirjan (TENKin ohje) ja muiden jatko-opintoihin kuuluvien opintojen kuten tenttien (HY:n ohje) välillä

Epäilen opiskelijaa vilpistä – mitä tehdä?

- Arvioi tilannetta, keskustele opiskelijan kanssa ja kysy selitystä asiaan > jos vakuutut, että kyseessä on huolimattomuus tai ymmärtämättömyys vailla vilpillistä tarkoitusta, ohjeista oikeista käytännöistä ja ota puutteet huomioon arvosanassa
- Jos epäilys pysyy, ilmoita epäilystä kirjallisesti laitoksen johtajalle/laitoksettomassa tdk:ssa oppiaineen vastuuhenkilölle
- Johtaja/vastuuhenkilö ilmoittaa epäilystä opiskelijalle ja pyytää selitystä sekä järjestää suullisen kuulemisen, josta pidetään pöytäkirjaa

Epäilen opiskelijaa vilpistä – mitä tehdä? Osa 2

- Jos opiskelija myöntää tai vilppi muuten katsotaan toteennäytetyksi, koko opintosuoritus hylätään vilpin perusteella
- Johtaja/vastuuhenkilö toimittaa kuulemistilaisuuden pöytäkirjan tiedoksi/jatkotoimenpiteitä varten dekaanille
- Dekaani ilmoittaa harkintansa mukaan rehtorille, joka harkintansa mukaan antaa varoituksen tai vie asian hallitukselle
- Hallitus voi päättää erottaa opiskelijan määräajaksi

Mitä seuraamuksia opiskelijalle voi määrätä vilpistä

- Opintosuoritus hylätään
- Dekaani voi pitää puhuttelun ja antaa huomautuksen (ohjaava tarkoitus, suotavaa antaa kirjallisena sekä oikeusturvan että ohjaavan tarkoituksen toteutumisen kannalta)
- Rehtori voi antaa varoituksen (annetaan kirjallisena)
- Hallitus voi vakavissa tai varoituksesta huolimatta toistuvissa tapauksissa erottaa opiskelijan määräajaksi, enintään vuodeksi; tänä aikana ei voi opiskella eikä tämä aika pidennä enimmäisopiskeluaikaa
- Varoitus ja erottaminen ovat yliopistolaissa säädettyjä kurinpitokeinoja
- Muita seuraamuksia yliopisto ei voi määrätä (esim. osallistumiskarenssia opintojaksolle); seurauksia voi koitua muuta kautta, esim. erotetulle oleskeluluvan menetys
- Jos vilppi tulee ilmi vasta kun suoritus on hyväksytty tai tutkinto myönnetty (esim. gradun plagiointi), asiaan voidaan tietyin edellytyksin edelleen puuttua – ota tällaisessa tilanteessa ensin yhteyttä rehtorin kanslian opintoasioiden lakimiehiin

Vilppimenettely ja opiskelijan oikeusturva

- Kaikkien osapuolten kuuleminen keskeistä
- Jokainen käsittelyn vaihe on syytä dokumentoida (myös Urkund-raportti on asiaan liittyvä asiakirja, jos sen perusteella herää tai vahvistuu epäily plagioinnista)
- Yhtenäinen ohjeistus > yhtenäinen käsittely
- Kyse myös kaikkien opiskelijoiden oikeusturvasta:
  - Rehellinen kilpailu, kukaan ei pääse valmistumaan nopeammin tai paremmin arvosanoin vilpin takia
  - Opiskelijoiden tekijänoikeuksien suojaaminen
  - Yliopiston ja siellä suoritettujen tutkintojen hyvä maine (on yliopistolle kohtalokasta, jos leviää käsitys, että vilppiin suhtaudutaan leväperäisesti)

Näin käytät Urkundia

Jonas Lundqvist
Prioinfo Ab

Loppuyhteenveto

1. Ohjauksellinen keskustelu opiskelijoiden kanssa (tieteellisen kirjoittamisen käytänteet, plagiointi ja sen seuraukset)
2. Oma Urkund-sähköpostilaatikko (etunimi.sukunimi.hy@analyysi.urkund.fi)
3. Opiskelijoiden tiedottaminen (tieto että Urkundia käytetään, päätös tallentuuko oma työ tietokantaan…)
4. Urkund-raportin sisällöllinen tarkastelu, pelkkä prosenttiluku ei riitä!
5. Miten toimin plagiointitapauksen tullessa vastaan? Menettelytapaohjeet: https://alma.helsinki.fi/doclink/227539
6. Ohjeita ja lisämateriaalia sekä opettajille & opiskelijoille Älä kopsaa sivuilla (http://blogs.helsinki.fi/alakopsaa)
7. Tukiosoite: ok-plagiaatti@helsinki.fi